

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 21 lutego 2019 r. powódka E. S. wniosła o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa-Wojewody (...) na rzecz powódki kwoty 500.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia doręczenia odpisu pozwu do dnia zapłaty w związku z ostateczną i prawomocną decyzją Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji nr 816 z dnia 15 grudnia 2016 r. (...)727- (...)/MGa stwierdzającą, że decyzja komunalizacyjna Wojewody (...) z dnia 1 września 1977 r. znak: G.VII. (...) -5/97 – w części dotyczącej działki nr (...) została wydana z naruszeniem prawa. Szkodę powódki stanowi natomiast utrata nieruchomości w postaci wskazanych działek w wyniku komunalizacji na rzecz Gminy Z.. Powódka wniosła również o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Wojewody (...) na rzecz powódki E. S. kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według przedłożonego na rozprawie spisu kosztów, względnie wobec jego braku, według norm prawem przepisanych.

(pozew k.4-10)

W odpowiedzi na pozew z dnia 30 kwietnia 2019 r. pozwany wniosł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od E. S. na rzecz Skarbu Państwa-Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów procesu według norm prawem przepisanych. Zdaniem pozwanego, wbrew twierdzeniom powódki, wydanie przez Wojewodę (...) decyzji komunalizacyjnej z dnia 1 września 1977 r. nie doprowadziło i nie mogło doprowadzić do utraty przez poprzedniczkę prawną powódki prawa własności nieruchomości składających się z działek (...), co wyklucza stwierdzenie istnienia adekwatnego związku przyczynowego między określonym uszczerbkiem a zdarzeniem szkodzącym. Zdaniem pozwanego wydanie decyzji komunalizacyjnej z 1997 r. nie przeniosło własności działek (...) na Skarb Państwa, czy też na Gminę Z.. Z samej istoty decyzji komunalizacyjnej taki skutek nie mógł nastąpić. Tym samym decyzja komunalizacyjna z 1997 r. nie mogła odebrać własności stronie powodowej ani przenieść jej na inne podmioty.

(odpowiedź na pozew k. 42-52)

Na rozprawie bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku wstępnego strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska – powódka poparła powództwo, a pozwany wniosł o oddalenie powództwa.

(protokół rozprawy z 17 grudnia 2019 r. k. 155)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

I. S. (z domu S.) była przed II Wojną Światową właścicielką majątku „Dóbr Ziemskich (...), ozn. nr rep. hip. 132/406, położonego w Gminie Z., powiat (...). Aktualnie stan prawny tej nieruchomości uregulowany jest w księdze wieczystej nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Zduńskiej Woli V Wydział Ksiąg Wieczystych.

Zespół pałacowo-parkowy został następnie przejęty przez Skarb Państwa na podstawie art. 2 ust., 1 lit. E) dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 roku o przeprowadzeniu reformy rolnej.

(dowód: zaświadczenie z SR v Wydziału Ksiąg Wieczystych k. 21)

I. S. zmarła 28 lipca 1986 r., a spadek po niej odziedziczyły córki H. M. oraz K. B. po 1/2 części każda z nich. Spadek po H. M. zmarłej 30 kwietnia 2009 r. odziedziczył jej syn K. Z. w całości. Z kolei spadek po K. B. zmarłej 18 stycznia 2017 roku odziedziczyły po połowie córki: M. B. oraz E. S..

(postanowienia spadkowe k. 17, 18, 19, 20)

Decyzją Wojewody (...) z dnia 1 września 1997 r. na podstawie art. 5 ust. 1 i art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 1990 roku – Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz. U. nr 32, poz. 191) – stwierdzono nabycie przez Gminę Z. z mocy prawa, nieodpłatnie własności nieruchomości znajdujących

się w zasobach gruntów Skarbu Państwa, położonych w Gminie Z.. Decyzja ta dotyczyła działek: nr (...) o pow. 3,02 ha (Z.), nr 191 o pow. 2 ha (P.), nr 192 o pow. 2,61 ha (P.) oraz działki nr (...) o pow. 1,70 ha (S.). Przy czym działki nr (...) tworzyły park wraz z budynkiem – dawnym pałacykiem i pochodziły z parcelacji majątku wsi P. – rep. hip. 132/409.

(decyzja G.VII. (...) -5-97 k. 86-87, karta inwentaryzacyjna nieruchomości k. 88, zaświadczenie k. 52)

H. M. i K. B. rozpoczęły starania o zwrot przedmiotowej nieruchomości już w roku 1995. Wówczas to wniosły do Ministerstwa Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w W. o stwierdzenie nieważności decyzji wydanej na podstawie ustawy o reformie rolnej w odniesieniu do domu mieszkalnego, terenu przydomowego (ogrodu) i terenów leśnych.

(pismo do sprawy GZrn-051/625-545/95 k. 89-90)

W odpowiedzi Urząd Wojewódzki w S. poinformował, że wniosek spadkobierczyń o zwrot obiektu dworsko-parkowego i lasu nie może być uwzględniony w świetle obowiązujących norm prawnych. Jednocześnie podał, że wniosek ten zostanie ponownie zbadany po uchwaleniu przez Sejm odpowiedniej ustawy reprywatyzyzacyjnej. Pismo to zostało przesłane do Urzędu Gminy Z. do wiadomości.

(pismo G.III. (...) z teczki sprawy GZ.rn-057-625-39/13 załączonej do akt niniejszej sprawy)

Pismem z dnia 28 stycznia 1999 r. Zarząd Gminy w Z. zawiadomił, że Uchwałą Rady Gminy w Z., nieruchomości położone we wsi P. gm. Z., oznaczone w ewidencji gruntów nr 191 i 192 (zespół dworsko-parkowy) zostały przeznaczone do sprzedaży. Poinformował również, że spadkobiercom byłego właściciela, zgodnie z art. 34 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami, przysługuje pierwszeństwo w nabyciu tych nieruchomości pod warunkiem złożenia wniosku o ich nabycie. Jednocześnie wartość nieruchomości bez obciążeń prawnych określono na 288.000 zł a obciążenia prawne z tytułu obecności lokatorów wynosiły wówczas 126.000 zł. Wartość nieruchomości z obciążeniami prawnymi z tytułu obecności lokatorów wynosiła 162.000,00 zł.

(uchwała k.100, zawiadomienie k. 97)

Podobnej treści pismo o stwierdzenie nieważności decyzji wydanej na podstawie ustawy o reformie rolnej w odniesieniu do domu mieszkalnego, terenu przydomowego (ogrodu) i terenów leśnych skierowały do Ministerstwa Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w dniu 10 lutego 1999 r. H. M. i K. B..

(pismo k. 94)

W dniu 3 marca 1999 r. w odpowiedzi na wniosek w sprawie zwrotu nieruchomości Wójt Gminy Z. poinformował, że w świetle aktualnie obowiązujących przepisów prawa gmina nie ma możliwości nieodpłatnego zwrotu majątku przejętego na cele reformy rolnej, podtrzymał wcześniejszą propozycję o możliwości skorzystania przez spadkobierców byłych właścicieli z pierwszeństwa nabycia nieruchomości za cenę oszacowaną przez biegłego rzeczoznawcę.

(pismo (...) k. 96)

W dniu 11 maja 2000 r. Zarząd Gminy Z. ogłosił przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż nieruchomości zabudowanej, zadrzewionej stanowiącej zespół dworsko-pałacowy, składającej się z działek oznaczonych w ewidencji gruntów nr 191/1 i 192/1 o pow. łącznej 4 ha 75a 70 m² położonych we wsi P., cena wywoławcza wynosiła 162.000,000 zł.

(ogłoszenie k. 99)

W dniu 9 czerwca 2000 r. Wójt Gminy Z. oraz J. W. - członek Zarządu Gminy Z. zawarli umowę sprzedaży przedmiotowej nieruchomości z M. K., który nabył nieruchomość położoną we wsi P., w gminie Z. składającą się z działek nr (...).

(akt notarialny rep. A nr (...) k. 101-103)

Na mocy decyzji z dnia 23 sierpnia 2000 r. (znak: OZ/Si.111. (...)) Wojewoda (...) stwierdził, że nieruchomość wraz z zabudowaniami i parkiem położona we wsi P. gm. Z. o powierzchni 4,7570 ha, oznaczona obecnie numerami działek (...) podpadała pod działanie przepisów dekretu z dnia 6 września 1944r., zważywszy na ogólną powierzchnię majątku ponad 300 ha. Powyższe rozstrzygnięcie zostało następnie utrzymane w mocy decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 marca 2001 r. (znak: GZ.rn.051/625-357/00). **Wyrokiem z dnia 10 marca 2003 r. (sygn. akt IV SA 1046/01) Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie uchylił decyzje obu instancji**, zarzucając organom błędne przyjęcie, że w dacie przejęcia nieruchomości ziemskiej we wsi P. o pow. 305 ha dwór i park położone były w granicach wyodrębnionej działki nr (...) o pow. 13,42 ha, a ponieważ na tej działce znajdowały się również zabudowania folwarczne, to cała działka wraz zabudowaniami dworskimi miała charakter rolniczy.

Decyzją z dnia 24 grudnia 2012 r. Wojewoda (...) stwierdził, że nieruchomość wraz z zabudowaniami i parkiem położona we wsi P. oznaczona obecnie jako działki (...) podpadała pod działanie w/w przepisów art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu. W ocenie organu „istniał związek funkcjonalny pomiędzy nieruchomością będącą przedmiotem wniosku a resztą majątku ziemskiego, skoro w skład tego zespołu wchodziły sady, ogrody warzywne oraz, że na jego terenie prowadzono ubój zwierząt gospodarskich. Ponadto zespół był w części ogrodzony ogrodzeniem nietrwałym (...), majątkiem w latach 1934-1939 zarządzał sam właściciel, a więc dwór, w którym mieszkał stanowił centrum zarządzania tym majątkiem”. Ponadto organ podniósł, że „cel reformy rolnej został wykonany, bowiem teren zespołu spełniał wskazane warunki uznania za teren niezbędny dla utworzenia szkoły”.

Decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 maja 2014 r. (GZ.rn-057-625-39/13) na podstawie art. 138 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2013r., poz. 267), po rozpatrzeniu odwołania K. B. i K. Z. od decyzji Wojewody (...) z dnia 24 grudnia 2012r. (znak: GN.III.SP.VI. (...))KŁ) uchylono zaskarżoną decyzję w całości i orzeczono, że zespół dworsko - parkowy dawnego majątku ziemskiego pn. P., aktualnie oznaczony nr działek ewidencyjnych (...) z obrębu 9 we wsi P., gm. Z. **nie podpadał** pod działanie przepisu art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz.U. z 1945 r. Nr 3, poz. 13). Decyzja ta była decyzją ostateczną.

(decyzja GZ.rn-057-325-39/13 k. 22-25)

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji decyzją z dnia 15 grudnia 2016 roku nr 816, po przeprowadzeniu postępowania wszczętego na wniosek Pani K. B., stwierdził na podstawie art. 156 § 1 pkt 2 i § 2, art. 157 § 1, art. 158 § 1 i 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r., poz. 23), iż decyzja Wojewody (...) z dnia 1 września 1997 r. znak: G.VII. (...) -5/97 w części stwierdzającej nabycie przez Gminę Z. z mocy prawa, nieodpłatnie własności nieruchomości znajdujących się w zasobach gruntów Skarbu Państwa, położonych w Gminie Z., ozn. jako działki nr (...), we wsi P., opisanych w karcie inwentaryzacyjnej nr 56, stanowiącej integralną część powyższej decyzji, została wydana z naruszeniem prawa.

(decyzja nr (...) k. 26-27)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

W ocenie Sądu roszczenie powódki E. S. o zasądzenie odszkodowania od Skarbu Państwa-Wojewody (...) w związku z wydaniem ostatecznej i prawomocnej decyzji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji nr 816 z dnia 15 grudnia 2016 r. (...)/727- (...)/M.) stwierdzającej, że decyzja komunalizacyjna Wojewody (...) z dnia 1 września 1997 roku znak: G.VII. (...) -5/97 – w części dotyczącej działki nr (...) - została wydana z naruszeniem prawa, jest usprawiedliwione co do zasady.

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu stanowi przepis art. 160 k.p.a., który wprawdzie utracił moc z dniem 1 września 2004 r. na podstawie ustawy z 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny i niektórych innych ustaw (Dz.U.04.162.1698), jednakże, zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w uchwale II CZP/10, do

roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej ostateczną decyzją administracyjną wydaną przed dniem 1 września 2004 r., której nieważność lub wydanie z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a. stwierdzono po tym dniu, ma zastosowanie art. 160 § 1, 2, 3 i 6 k.p.a.

Jak wynika z przepisów kodeksu postępowania administracyjnego stronie, która poniosła szkodę na skutek wydania decyzji z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 albo stwierdzenia nieważności takiej decyzji, służy roszczenie o odszkodowanie za poniesioną rzeczywistą szkodę, chyba że ponosi ona winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie. Odszkodowanie przysługuje od organu, który wydał decyzję z naruszeniem przepisu art. 156 § 1, chyba że winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie ponosi inna strona postępowania dotyczącego tej decyzji; w tym ostatnim przypadku roszczenie o odszkodowanie służy w stosunku do strony winnej powstania tych okoliczności. Do odszkodowania stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego, z wyłączeniem art. 418 tego kodeksu. Nadto, zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem, stwierdzenie przez organ administracyjny nieważności decyzji (art. 158 § 1 k.p.a.) lub stwierdzenie, że decyzja została wydana z naruszeniem prawa (art. 158 § 2 k.p.a.) przesądza o bezprawności i winie funkcjonariusza państwowego przy wykonywaniu powierzonej mu czynności. (por. wyrok SN z 16.09.1985 r., IV CR 290/85, uchwała SN z 26.01.1989 r., II CZP 58/88).

Jak wynika z przepisu art. 417 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Jeżeli wykonywanie zadań z zakresu władzy publicznej zlecono, na podstawie porozumienia, jednostce samorządu terytorialnego albo innej osobie prawnej, solidarną odpowiedzialność za wyrządzoną szkodę ponosi ich wykonawca oraz zlecająca je jednostka samorządu terytorialnego albo Skarb Państwa. Z kolei jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. Odnosi się to również do wypadku, gdy prawomocne orzeczenie lub ostateczna decyzja zostały wydane na podstawie aktu normatywnego niezgodnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą. (art. 417¹ §2 k.c.)

Pojęcie szkody obejmuje straty, które poszkodowana poniosła oraz korzyści, które mogłaby osiągnąć, gdyby szkody jej nie wyrządzono. Nie budzi w niniejszej sprawie wątpliwości, że powódka, jako następczyni prawna byłej właścicielki I. S., na skutek wadliwej decyzji komunalizacyjnej poniosła szkodę rzeczywistą w postaci utraty prawa własności zabudowanej nieruchomości położonej we wsi P., oznaczonej w ewidencji gruntu jako działki o nr (...).

Z kolei z art. 361 k.c. wynikają przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej tj. zachowanie odpowiedzialnego, szkoda będąca wynikiem tego działania oraz normalny związek przyczynowy pomiędzy zachowaniem odpowiedzialnego a szkodą. W ocenie Sądu nie budzi wątpliwości, że każda z tych przesłanek jest spełniona, co powoduje, że żądanie odszkodowawcze powódki jest zasadne.

Bezprawność działania organu administracyjnego bowiem została przesądzona decyzją opartą na art. 158 §2 k.p.a., **w której stwierdzono, iż decyzja („komunalizacyjna”) Wojewody (...) z dnia 1 września 1997 r.** znak: G.VII. (...) -5/97 w części stwierdzającej nabycie przez Gminę Z. z mocy prawa, nieodpłatnie, własności nieruchomości znajdujących się w zasobach gruntów Skarbu Państwa, położonych w Gminie Z., ozn. jako działki nr (...), we wsi P., opisanych w karcie inwentaryzacyjnej nr 56, stanowiącej integralną część powyższej decyzji, **została wydana z naruszeniem prawa.** W toku postępowania administracyjnego prowadzonego przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji ustalono, że decyzja komunalizacyjna Wojewody (...) z dnia 1 września 1997 r. znak: G. (...) -5/97 jest dotknięta jedną z wad wymienionych w art. 156 § 1 k.p.a. W karcie inwentaryzacyjnej nr 56, stanowiącej integralną część decyzji Wojewody (...) z dnia 1 września 1997r. znak: G.VH. (...) -5/97 wskazano, że dokumentem, na mocy którego Skarb Państwa został uznany za właściciela działek nr (...), był dekret PKWN z dnia 6 września 1944r. o przeprowadzeniu reformy rolnej. Z zaświadczenia Urzędu Gminy Z. z dnia 3 czerwca 1997r. wynikało, iż działki nr (...) położone we wsi P. pochodzą z parcelacji majątku wsi P. rep. hip. 132/409. Nieruchomość stanowi park, jest zabudowana budynkiem (dawny pałacyk), w którym znajdują się lokale mieszkalne oraz Filia Gminnej Biblioteki. Z kolei Wojewoda (...) decyzją z dnia 24 grudnia 2012 r. znak: GN.ni.SP.VI. (...)KŁ stwierdził, że

nieruchomość wraz z zabudowaniami i parkiem położona we wsi P. ozn. obecnie jako działki nr (...) podpadała pod działanie art. 2 ust. 1 lit. e dekretu PKWN dnia 6 września 1944r. o przeprowadzeniu reformy rolnej, lecz Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi decyzją z dnia maja 2014 r. znak: GZ.m-057-625-39/13 uchylił ww. decyzję z dnia 24 grudnia 2012r. znak: GN.fpl,SP. (...) w całości i orzekł, że zespół dworsko-parkowy dawnego majątku ziemskiego pn. P., aktualnie ozn. nr działek ewidencyjnych (...) z obrębu 9 we wsi P., gm. Z. **nie podpadał** pod działanie przepisu art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu PKWN z dnia 6 września 1944r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz.U. z 1945r. Nr 3, poz. 13). W dacie wejścia w życie dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 r. I. A. H. S. była albowiem właścicielem majątku ziemskiego pn. Dobra Ziemskie P. i M. o pow. ogólnej ponad 305 ha. Postanowieniem z dnia 12 września 2014r. sygn. akt I SA/Wa 2336/14 Wojewódzki Sąd Administracyjny w W. odrzucił skargę Skarbu Państwa - Starosty (...) na decyzję z dnia 28 maja 2014 r. znak: GZ.m-057-625-39/13.

Skarb Państwa zatem, według stanu na dzień 27 maja 1990 r., nie legitymował się prawem własności w stosunku do działek nr (...), położonych we wsi P., a tym samym nieruchomość ta nie mogła zostać skomunalizowana, gdyż stanowiła własność osób fizycznych. Konsekwencją tego było wydanie przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji decyzji z dnia 15 grudnia 2016 roku nr 816 stwierdzającej, iż decyzja Wojewody (...) z dnia 1 września 1997r. znak: G.VII. (...) -5/97 w części stwierdzającej nabycie przez Gminę Z. z mocy prawa, nieodpłatnie własności nieruchomości znajdujących się w zasobach gruntów Skarbu Państwa, położonych w Gminie Z., ozn. jako działki nr (...), we wsi P., opisanych w karcie inwentaryzacyjnej nr 56, stanowiącej integralną część powyższej decyzji, została wydana z rażącym naruszeniem art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz. U. nr 32, poz. 191), w rozumieniu art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a.

Gmina Z. sprzedała osobie trzeciej tj. M. K. zabudowaną nieruchomość składającą się z działek nr (...), co oznacza, że wystąpiły nieodwracalne skutki prawne uniemożliwiające stwierdzenie nieważności decyzji Wojewody (...) z dnia 1 września 1997r. znak: G.VII. (...) -5/97 we wskazanej części, bowiem zbycie nieruchomości było następstwem zaskarżonej decyzji. W myśl bowiem art. 156 § 2 k.p.a nie stwierdza się nieważności decyzji, gdy decyzja ta wywołała nieodwracalne skutki prawne. W kwestii nieodwracalności skutków prawnych należy podkreślić, że zasadą utrwaloną w orzecznictwie sądowym jest, iż nieodwracalny skutek prawny stanowiący przeszkodę w stwierdzeniu nieważności decyzji to taki skutek, którego organ administracji nie jest w stanie odwrócić w ramach swych kompetencji realizowanych w postępowaniu administracyjnym (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 28.05.1992 r. (...) 4/92, uchwałę siedmiu sędziów NSA z dnia 16.12.1996 r. (...) 7/96, także wyrok NSA z dnia 31.03.2000 r. I SA 235/99 LEX nr 54434). Taki skutek wywołuje przeniesienie własności nieruchomości w drodze czynności cywilnoprawnej dokonywanej w formie aktu notarialnego. Oznacza to, że stosownie do dyspozycji art. 158 § 2 k.p.a., organ administracji w takiej sytuacji ogranicza się w części, w której m. in. wystąpiły nieodwracalne skutki prawne, jedynie do stwierdzenia wydania decyzji z naruszeniem prawa, co też Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji w swojej decyzji uczynił.

Należy stanowczo podkreślić, że **dopiero decyzja komunalizacja i ostateczne rozporządzenie w jej wyniku przez Gminę Z. przedmiotowymi działkami uniemożliwiły powódce oraz pozostałym następcom prawnym I. S. restytucję naturalną tych działek.** Z kolei decyzja nadzorcza Ministra (...) z dnia 15 grudnia 2016 r. jest pierwszą decyzją, która umożliwiła powódce dochodzenie roszczeń odszkodowawczych. Należy zauważyć, że to wydana z naruszeniem prawa decyzja Wojewody (...) z dnia 1 września 1997 r. pozwoliła na komunalizację i przejęcie przedmiotowej nieruchomości na rzecz Gminy Z., a następnie definitywne rozporządzenie tą nieruchomością przez Gminę na rzecz osób trzecich, które z kolei spowodowało, że powódce pozostała jedynie możliwość uzyskania odszkodowania, wykluczając możliwość odzyskania utraconej nieruchomości.

Nie może być więc wątpliwości, że w niniejszej sprawie pomiędzy szkodą powódki a wydaniem decyzji komunalizacyjnej z dnia 1 września 1997 r., która w powiązaniu ze wcześniejszą nacjonalizacją i późniejszym zbyciem nieruchomości wywołała nieodwracalne skutki prawne w postaci przejścia prawa własności na rzecz osób trzecich, istnieje normalny związek przyczynowo - skutkowy. Związek ten jest oczywisty. Gdyby bowiem nie nastąpiła komunalizacja, to nie nastąpiłoby wpisanie własności gminy do księgi wieczystej, a w konsekwencji nie doszłoby

do sprzedaży gruntów. Nabywca nie kupiłby przecież nieruchomości nieobjętej księga wieczysta i od podmiotu niewpisanego do tejże księgi wieczystej jako właściciel. Okoliczność, iż nacjonalizacja i komunalizacja nastąpiły z mocy prawa, nie ma znaczenia dla oceny zasadności powództwa, gdyż dopiero decyzja potwierdzająca ten stan rzeczy otworzyła drogę do zbycia nieruchomości. W niniejszej sprawie zaistniał zatem wielozłonowy związek przyczynowo – skutkowy, a decyzja komunalizacyjna stanowiła element sine qua non w tym łańcuchu zdarzeń prawnych prowadzących do trwałego wyzucia powódki z jej własności, a co za tym idzie do szkody. Szkada ma charakter majątkowy i wynika z niemożności restytucji naturalnej spornej nieruchomości czyli niemożności jej zwrotu powódce w naturze.

Legitymacja procesowa bierna jest także przesądzona. Wojewoda (...) to przecież terenowy organ administracji rządowej wykonujący zadania z zakresu administracji rządowej jako statio fisci Skarbu Państwa.

Jedynie na marginesie podkreślić należy, że matka powódki starania o zwrot przedmiotowej nieruchomości podejmowała już w roku 1995. Wówczas to wносиła do Ministerstwa Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w W. o stwierdzenie nieważności decyzji z ustawy o reformie rolnej w odniesieniu do domu mieszkalnego, terenu przydomowego (ogrodu) i terenów leśnych. W odpowiedzi Urząd Wojewódzki w S. poinformował, że wniosek spadkobierczyń o zwrot obiektu dworsko-parkowego i lasu nie może być uwzględniony w świetle obowiązujących norm prawnych. Jednocześnie podał, że wniosek ten zostanie ponownie zbadany po uchwaleniu przez Sejm odpowiedniej ustawy reprivatyzacyjnej. Pismo to zostało przesłane do Urzędu Gminy Z. do wiadomości. Tym samym organy administracyjne doskonale zdawały sobie sprawę z faktu, że są podejmowane starania o zwrot przedmiotowej nieruchomości, a mimo to wystąpiono z wnioskiem o komunalizację tejże nieruchomości a następnie podjęto decyzję o jej sprzedaży. Należało liczyć się więc z faktem, że spadkobiercy właścicielki spornej nieruchomości będą podejmować dalsze kroki celem odzyskania utraconej nieruchomości.

Mając powyższe na uwadze, Sąd w wyroku wstępnym uznał roszczenie powódki za usprawiedliwione co do zasady.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wstępnego wraz z uzasadnieniem doręczyć Prokuratorii Generalnej RP zgodnie z wnioskiem.
07.01.2020 r.